

Hideo Yokoyama: 64

[PM/28 ADMIN](#)

Rikos japanilaisittain – MARKKU NIVALAINEN (4.2.2021)

Japanilaisen rikoskirjailija Hideo Yokoyaman (s. 1957) palkittu romaani *64* on merkillinen teos. Vuoteen 2003 sijoittuvan tarinan tapahtumien keskiössä on D:n poliisilaitoksen viestintäpäällikkö Yoshinobu Mikami, jonka työelämää varjostaa ”kuusneljänä” tunnettu ja aikanaan paljon huomiota osakseen saanut ratkaisematon sieppaustapaus, jonka tutkintaan hän aiemmassa rikostutkijan roolissaan osallistui. Mikamin yksityiselämää puolestaan määrittävät tyttären äkillinen katoaminen ja tästä seurannut vaimon lähes täydellinen eristäytyminen kotioloihin.

Työssään Mikami tasapainottelee yhtäältä poliisin hallinto- ja rikostutkintayksikköjen valtapelin sekä toisaalta sensaatiohakuisen median alati kasvavan tiedonjonon ja tiedottamisrajoitteita moninaisista syistä

ylläpitämään pyrkivän poliisin välillä. Valtaosa teoksen 764 sivusta on kuvausta yhtäältä poliisilaitoksen rakenteista ja sisäisistä ristiriidoista sekä näiden eri tahojen edustajien vuorovaikutuksesta, jota usein värittävät henkilökohtaiset kaunat, ammatillinen kateus ja japanilaiselle kulttuurille ominaiset hierarkkiset suhteet.

Merkillisen 64:stä tekee tapa, jolla teoksen juoni vähitellen rakentuu lähes loputtomalta tuntuvasta määrästä hienovaraisesti esitettyjä kohtauksia, joiden keskiössä on lopulta aina ihminen kaikessa arkisessa kauneudessaan ja kauheudessaan. Kuvatut tapahtumat sisältävät usein vähäpätöisiltä vaikuttavia yksityiskohtia, joiden merkitys paljastuu lukijalle vasta kun kaikki palaset alkavat 600 sivun jälkeen loksahdella paikoilleen. Hidas tempo ja tapa, jolla Yokoyama kerii juonen auki tekevät kirjasta sangen epätyypillisen rikosromaanin.

Mikami ajautuu selvittämään kuusneljää törmättyään lähestulkoon sattumalta siihen liittyvään salaisuuteen. Ongelman ratkaisemiseen Mikamia ajaa sekä halu palata rikostutkijaksi että hänen kokemansa kohtalonyhteys siepatun tytön isään. Näihin kytkeytyvät kaksi tapahtumasarjaa, D:n poliisilaitoksen karkean epäonnistumisen aiheuttama kulttuurinen trauma ja Mikamin tyttären katoamisen aiheuttama henkilökohtainen trauma, luovat tarinan liikkeessä pitävän keskeisen jännitteen.

Varsinaiset 64:ssä kuvatut rikokset ovat monimutkaisia ja poikkeuksellisia, mutta Mikamin kautta ne avautuvat lukijalle poliisien kannalta ennen kaikkea työläinä. Mikamin yritys ymmärtää kohdattuja tapahtumia sisältää paljon yrityksiä ja lähes yhtä paljon erehdyksiä. Kerta toisensa jälkeen hän joutuu korjaamaan näkemyksiään ja muuttamaan mieltään oivallettuun uutta. Toisinaan hänen omat pakkomielleensä vievät hänet harharetkille, joita hän pyrkii oikeuttamaan selittämällä mielleyhtymät ja henkilökohtaiset kaunat johtolangoiksi.

”Lähdettyään Kakinuman luota Mikami ajoi prefektuurin tietä itään. Hän oli matkalla tapaamaan Amamiya Yoshiota. Oli kyseenalaista, auttaisivatko hänen hankkimansa tiedot häntä millään tavalla taivuttelemaan vastaan poliisiylijohtajan, mutta ainakin ne antoivat oikeuden uusintayritykseen. Olkoonkin, että tunteiden tasolla Mikami olisi halunnut mieluummin ottaa määränpääkseen Q:n sivupoliisiaseman päällikön virka-asunnon ja käydä kiinni Urushibaran kurkkuun.” (303)

Jos ei muuta niin harharetkien avulla Mikami onnistuu ainakin sulkemaan pois lukuisia vääriä vaihtoehtoja ja tarkentamaan näkemystään. Juuri kaiken epämääräisyys ja siitä syntyneet erehdykset ja epäröinnit tekevät 64:n maailmasta todentuntuisen ja Mikamin hahmosta uskottavan ja sympaattisen, vaikka hänen käytöksensä on paikoin turhauttavaa. Näin on etenkin silloin, kun tämän pohjimmiltaan empaattisen ja oikeudenmukaisen jokamiehen toimintaa tuntuu ohjaavan silkka itsepäisyys tai vaikeasti ymmärrettävä inho jotakuta työkaveria kohtaan.

On vaikea sanoa, mistä 64 lopulta kertoo. Kirjaa on vaikea kuvailla tai tiivistää tekemättä paljastuksia juonesta, mikä johtuu tavasta, jolla Yokoyama teoksen rakentaa. Tarina vaikuttaa alkuun muodottomalta

kokonaisuuden rakentuessa ikään kuin tunnelmallisten tuokiokuvien sarjana. Kuvien välisten yhteyksien hahmottaminen ottaa aikansa ja impressionistinen asetelma tuo tarinan hahmottamiseen omanlaisiaan haasteita. Ilman osia kokoon sitovaa tekijää kaikki henkilöt ja kuvatut ilmiöt vaikuttavat pitkään jotakuinkin samanarvoisilta.

Ei esimerkiksi ole lainkaan selvää, miksi tarina suodattuu meille Mikamin kautta. Hän on vain yksi ratas koneistossa ja Yokoyaman tapa kuvata laajan teoksen yllättävän suppeaa henkilögalleriaa saa valinnan tuntumaan jossain määrin mielivaltaiselta. Juonen kannalta keskeisiä hahmoja määrittävät enemmän heidän paikkansa erilaisissa suhteiden verkostoissa kuin heidän erityispiirteensä. Jopa Mikami on vähintään yhtä paljon viestintäpäällikkö kuin vaikeasta perhetilanteesta kärsivä, traumatisoitunut poliisi. Työkavereille hän on aina ennen kaikkea joko esimies tai alainen.

Ei myöskään ole yksiselitteistä, mikä kaikki Mikamin arjessa liittyy mihinkin hänen elämänsä osa-alueeseen. Kokonaisuus on melko sotkuinen vyyhti, jossa henkilökohtaisten ja yksityisten traumojen päällekkäisyys tarjoaa lukuisia vaihtoehtoisia selityksiä tekojen oikeuttamiseksi. Jos jonkin johtolangan seuraaminen ei kuulu viestintäpäällikön toimenkuvaan, ja kovin harvahan niistä kuuluu sillä Mikami ei ole tutkija, on hänen aina mahdollista yrittää uskotella itselleen vaikkapa olevansa ristiretkellä korjaamassa vääryyttä tai auttamassa jotakuta. Näin on myös silloin, kun hän nimellisesti hoitaa vain tiedotus- ja suhdetoimintaa, varsinaista työtään.

”Mikami ei pitänyt kiirettä. Kolme huolestunutta silmäparia saatteli hänet matkaan, mutta hän itse ei ollut peloissaan tai levoton. Hän ei enää ollut samanlainen kuin oli ollut viimeiset kahdeksan kuukautta. Sen täytyi johtua eilisestä. Eilen hänessä oli tapahtunut muutos. Hän oli leikannut katki sätkynuken langat, kohdannut ulkomaailman D:n poliisilaitoksen viestintäpäällikkönä ja täyttänyt velvollisuutensa itse oikeaksi katsomallaan tavalla. Hän oli käyttänyt nykyhetken puhtaasti nykyhetken, ei huomisen vuoksi. Viskannut yltään rikostutkijan vaateparren ja nahat ja kaikki verisiteetkin. Menettänyt vanhan kotikenttensä, mutta samalla ymmärtänyt sen totuuden painoarvon, että juuri nyt hänen paikkansa oli tässä. Seuraavaa todellisuutta ei voi saada näkyviinsä katsomatta ensin tarkkaan sitä todellisuutta, joka parhaillaan on silmien edessä.” (545)

Suomennos on miellyttävää luettavaa ja kerronta vetää puoleensa taitavalla tunnelman rakentamisella sekä eri tarinalinjojen taitavasti rytmitettyllä etenemisellä. *64* toimii myös kiehtovana kuvauksena modernin japanilaisen yhteiskunnan erityispiirteistä esimerkiksi kuvatessaan monipuolisesti tapaa, jolla alituinen pelko kasvojen menettämisestä ohjaa ihmisten toimintaa. Tärkeässä asemassa on myös niin ihmisten kuin instituutioidenkin arvojärjestys, joka tuntuu olevan paradoksaalisesti sekä ikuinen että alati uhattu. Tämä tekee teoksesta pelottavan ajankohtaisen.

Hideo Yokoyama: *64* (2012). Suomentanut Markus Mäkinen. Bazar 2019.

Markku Nivalainen asuu Pontyclunissa ja työskentelee Cardiffin yliopiston kirjastossa. Hän on väitellyt filosofiasta Jyväskylän yliopistoon.